

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLV (39)

Štev. (No.) 83-84

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

28. avgusta 1986

Slovenska beseda danes

Na svidenje!

Glavne misli iz govora urednika Ameriške domovine RUDOLPHA SUSLJA na 27. Slovenskem dnevu v Torontu.

Slovenska beseda, in s tem je mišljen seveda slovenski jezik, ima dolgo zgodovino. To besedo, ta jezik so ohranjali, branili in ljubili naši predniki skozi vsa dolga stoletja od pradavnih časov do današnjega dne. Podedovali smo to besedo in sedaj je dolžnost naša, da jo branimo in ohranjamo ter jo izročamo zdravo in neokrnjeno našim potomcem.

Tudi površen pregled slovenske zgodovine potrjuje, da je bila ta slovenska beseda skoro vedno pod pritiskom sovražnika. Številčno močnejši tujec ni nikoli bil naklonjen tej besedi, na različne načine jo je skušal uničiti. Zadal ji je hude udarce, ozemlje, na katerem živi slovenski narod, se je skozi stoletja skrčilo. A tuji sovražnik ni nikoli dokončno zmagal. Slovenski narod se je obdržal, obdržala se je tudi slovenska beseda. In zato je danes ta slovenska beseda priznana kot enakovredna z drugimi razvitimi jeziki sveta.

Priznati pa moramo, da se stvari v marsičem niso dosti spremenile. Tudi danes je slovenska beseda v krizi, zopet jo napada tujec, sovražnik. Dejstvo je, da je ta splošna kriza prizadela tudi matično Slovenijo.

Mislim, da se ta kriza stopnjuje, da postaja bolj in bolj aktualna. Zato je umestno, da se za to krizo zanimamo, da skušamo po svojih najboljših močeh slovensko besedo braniti in jo ohranjati pred sovražnikom. Razumeti moramo namreč, da gre tu za bodočnost slovenske besede, dejansko za njen nadaljnji obstoj. Še več. Gre za bodočnost, za usodo slovenskega naroda samega. Če bodo Slovenci boj za slovensko besedo izgubili, bodo s tem pripisali konec lastnemu narodu. Brez slovenskega jezika, takó sem prepričan, tudi slovenskega naroda ne more biti.

Naj govorim najprvo o Sloveniji. Tam vre. V zadnjem letu, dve, tri se pojavljajo posamezniki, skupine, ki branijo slovenske interese, s temi seveda tudi besedo.

Tisti, ki o tem razpravljajo javno, se zavedajo, da so v kočljivem položaju, da s svojo drznostjo velik tvegajo. Vedo, in kdo bolj kot oni, da se režim, pod katerim živijo, še ni bistveno spremenil, da vladajoči razred, partija, lahko vsak

trenutek pritisne in napravi konec komaj začetemu procesu liberalizacije. Zato vedno glasneje zahtevajo, da se slovenski, z njim pa predvsem in ključno jugoslovanski politični sistem resnično demokratizira, da se demokratizira uzakoni.

Za bodočnost slovenskega naroda in tako tudi slovenske besede je odločilnega pomena to, da Slovenija dobi res demokratičen, v zahodnem pojmovanju tega koncepta, politični sistem. Če nastane tak sistem, ali v okviru nekakšne jugoslovanske federacije ali v obliki popolnoma neodvisne slovenske države, potem bodo rešena vsa druga vprašanja. Vsaj bo pot odprta do njih rešitev.

Edino zanesljivo jamstvo za slovenski narod in slovensko besedo je demokratična, svobodna Slovenija. Naša dolžnost je, da storimo vse, kar moremo, v podporo temu končnemu cilju. Naj imamo in zagovarjamo svoje posebne politične, kulturne in druge programe, naj poudarjamo to ali ono, skupno pa naj imamo vedno pred očmi željo za demokratično Slovenijo. Brez nje, končno povedano, ne bo nič.

Na pohodu v današnji Jugoslaviji so tudi stalinistične, centralistične in celo unitaristične sile.

Moč in vztrajnost tega pritiska na slovensko besedo in narod ne bi smeli podcenjevati. Zloglasna „skupna jedra“ so morda trenutno v ozadju, njih pobudniki in zagovorniki pa jih niso pozabili ali opustili.

V slovenskem prostoru je prisoten še en dejavnik, ki igra že danes veliko vlogo v obrambi slovenske besede, kulture in samega naroda, in to je slovenska Cerkev, ki jo spretno vodi nadškof dr. Alojzij Šuštar. Čeprav režim v Sloveniji trdi, da podpira mačelo dobrih odnosov s Cerkvijo in vernimi, vemo, da je Cerkev v mnogih ozirih brez pravic, ki bi ji v demokratični državi pripadali. Kljub temu ni dvoma, da vpliv in vloga Cerkve v širši slovenski družbi raste.

Po vsem tem, torej, nič ne dvomim, da bo slovenska beseda uspešno preživela vse nevarnosti, ki ji pretijo v današnji Sloveniji in Jugoslaviji. Če je preživela in celo premagala stoletja menškega in drugega tujega pritiska, res ne bo propadla zaradi peščice partijecev in jugoslovansko pobarvanih ideolo-

gov. Ko bo sedanji diktatorski režim v Sloveniji že le kisel spomin, bo naša priljubljena slovenska beseda zopet v polnem razcvetu v deželi pod Triglavom.

Kako pa je s položajem slovenske besede v zamejstvu in Sloveniji v svetu? Avstrijski Nemec na različne, često prefinjene načine pritiska na slovenske Korošce. Primorski Slovenci so pod raznarodovalnim pritiskom Italijanov, Slovenci na Porabskem pa so ogroženi od madžarske večine. V kolikor je v naših močeh, imamo dolžnost, da naše rojake v zamejstvu podpiramo v njihovih prizadevanjih za obstoj.

Če slovenska beseda in z njo slovenska zavest v kateri koli naši skupnosti enkrat izgine, izumre, je ta smrt večne narave. In tudi, ko smo nezadovoljni s tem ali onim v narodnostnem oziru, ne pozabimo, da se razmere stalno spreminjajo in razvijajo. Stvari se lahko obrnejo na bolje, kot sem že rekel, MI jih lahko obrnemo na bolje, če kažemo voljo in vztrajnost in razumevanje. Če nam je še pomembna slovenska beseda, na nas je, da jo obdržimo. Če se zanimamo za usodo te besede, za usodo našega naroda v domovini in zamejstvu, na nas je, da izpričujemo to našo zvestobo do slovenskega naroda in njene besede.

Vsak naj pomaga po svojih močeh in sposobnostih, da gre naše skupno delo naprej. Ohranjamo našo zavest, ker brez te zavesti bo slovenska beseda hitro in za vedno izumrla. Da bi izumrla zaradi naše posamezne in skupne brezbriznosti, to bi pa res bilo nedopustno. Ostanimo optimisti in kot taki naj podvojimo naša prizadevanja, da bomo svoje poslanstvo še nadaljevali, da bo naš narod še živel in končno užival tisto svobodo, ki mu po pravici pripada, a mu v matični domovini še ni dana.

„THE PHOENIX“

Tako se imenuje nov časopis, ki je prišel izhajati v Torontu. Izdajatelj in urednik tega časopisa je podjetna in pogumna Slovenka dr. Branka Lapajne, predsednica Slovensko-kanadskega sveta.

Listu, ki bo izhajal mesečno, je v torontskem dnevniku „The Toronto Sun“ (22. junija 1986) Bob Mac Donald pod naslovom „Voice in the wilderness“ napisal lep članek in predstavil torontski publiko časopis in Branko Lapajne. V članku Bob razlaga svojim bralcem, kaj je Branko Lapajne privedlo do tega, da je prišla z izdajo novega časopisa. Sita je levčarske interpretacije dnevnih novic, ki jim iz dneva v dan sledimo na televiziji in v dnevnem časopisu. S svojim časopisom bi rada prinesla na dan tudi drugo stran, ki jo današnja obveščevalna sredstva ignorirajo ali pa po svoje prirejujejo in z njo krmijo dovtetnega povprečnega kanadskega državljanca.

Časopis je namenjen širši kanadski javnosti in je zato tiskan v angleščini. Tako je tudi za ameriško javnost pomemben.

Naši podjetni in zavedni Slovenci, ki močno čuti krivice, ki jih razširjajo nerazumni ljudje v obveščevalnem mediju, gredo naše čestitke in najboljše želje za uspeh.

Če je med bralci kdo, ki bi rad njene napore podprl, se lahko na list naroči na sledečem naslovu: „The Phoenix“ P. O. Box 1122, Postal Station „Q“ Toronto, Ont. M4T 2P2, Canada. Z veseljem bo sprejela tudi pomoč za „tiskovni sklad“.

Naročnina za prvih 6 mesecev znaša 7 dol. Uspeh novega časopisa zavisi predvsem od ljudi, ki čutijo tako, kot čuti dr. Branka Lapajne. Zdaj je čas, da spregovorijo tista „tiha večina“, ki je bila molčeča predolgo in je prepustila levčarskim elementom vodstvo naših obvešče-

Koroška rojaka, dr. Reginald Vospersnik in dr. Janko Zerzer zapuščata našo slovensko skupnost ob Srebrni reki in se vračata v deželo Miklove Zale, kralja Matjaža in — našega škofa Gregorija Rožmana.

Ko sta pred nekaj tedni priletela čez Atlantik in pristala sredi argentinske Pampe, smo ju poznali le po imenih in po nekaterih dejavnostih, ki jih razvijata na severni meji slovenske zemlje. Pa je zadoščalo le nekaj dni, da smo spoznali tudi njuno krepko osebnost in toplo človeško srce. Čeprav sta si različna v marsičem, je prav ta globoka človeškost, ki raste iz slovenskih korenin v smeri proti pokončnemu krščanstvu, tista skupna lastnost, ki je storila, da smo čutili do obeh enako bližino.

Kaj nas je pri tem kratkem, a doživetem stiku, ki ga je tako skrbno pripravila Slovenska kulturna akcija pod vodstvom Ladislava Lenčka CM, najbolj prevzelo? Morda spomin na tisto Koroško, ki nam je beguncem tako blizu, ker smo na njenih poljih jema i slovo od svojcev in soborcev izdanih v smrt; ali odsev one druge, veličastne Koroške, dežele slovenskih knezov in zibelke naše državnosti; ali odmevi zasranjih koroških napevov, ki si jih pojemo,

ko se nas polasča domotožje? Vsa kega ma'o je bilo. Brez dvoma pa je bil odkriti in vedri nastop teh dveh mož tista nit, ki je pričela tkati med nami nove vezi medsebojnega razumevanja.

Teh vezi z njunim slovesom ni konec. Nasprotno. Pričetek so svežega, vse širšega in močnejšega ožljaja, po katerem se bodo še krepkeje pretekale življenjske sile slovenstva preko zaprek in mej.

V različnih razmerah živimo in različno vlogo imamo v slovenskem narodnem telesu, katerega udje smo. A prav to nas nagiba, da se še bolj poglobljamo drug v drugega težave, si odkrito izmenjujemo poglede, po nji razumevanja pa tudi spoštovanja do njih, ki vztrajajo proti tokovom zunanega sveta pri delu za iste vrednote slovenstva in krščanstva, zaradi katerih smo tudi mi prevzeli nekoč nase svoj križ zdomstva.

Ob prihodu sta nam bila dobrodošla rojaka, zdaj pa sta nam vzor požrtvovalne vztrajnosti na široki njivi slovenstva in marsikomu od nas — prijatelja.

Ko se posavljava od njiju ter se jima zahvaljujemo za tedne, ki sta nam jih podarila, jima iz srca kličemo: „Draga rojaka, nasvidenje!“

Marko Kremžar

Prijateljski obisk

KOROŠKIH GOSTOV DR. R. VOSPERSNIKA IN DR. J. ZERZERJA

Naša prijateljica in gosta s Koroške sta se prejšnji teden spet posvetila obiskom naše skupnosti; priglasila ju je čas, kajti bližal se je dan povratka.

Kot smo že poročali o raznih obiskih in prireditvah, naj omenimo nadaljnjo njuno dejavnost:

Obiskala sta še druge slovenske Domove po Velikem Buenos Airesu: 19. avgusta sta bila zvečer na Pristavi v Castelarju, 22. sta obiskala še malo slovensko srenjo v Carapachayu. Za konec sta bila povabljeni v Hladnikov dom v Slovenski vasi, kjer sta že tri tedne uživala gostoljubje slovenskih lazaristov in okoliških Slovencev.

Zanimiva je bilo tudi udeležba pri že tradicionalnem romanju v Lourdes, kjer se zbere — za Lujanom — največ sorojakov, tako novih kot starejših naseljencev. Dr. Vospersnika in dr. Zerzerja je povabilo na pogovor in večerjo Slovensko katoliško akademsko društvo, kjer sta bila v pogovoru predvsem z mlajšimi profesionalci.

20. avgusta sta skupaj s predsednikom SKA L. Lenčkom poletela gosta za dva dni pod Ande v Mendoza, kjer so ju rojaki lepo sprejeli, priredili slovenski večer njima na čast pa še pokazali Mendoza in Ande. Pozneje pa sta naredila kratek avionski skok v Mar del Plata na obisk k sorodnikom in na ogled tega počitniškega mesta.

Slovenska kulturna akcija jima je pripravila še dva kulturna večera: Koroški večer v Ramos Mejiji, kjer

valnih služb in se predala apatiji v zaupanju, da bosta pravica in resnica zmagali. Za resnico in pravico pa se je treba boriti, ker človeku ničesar ni dano na pladnju. Dr. Branka Lapajne se tega zaveda. Zato je pričela izdajati ta časopis. Mi, ki isto čutimo kot ona, jo moramo podpreti. Boj, ki se je bojeval v odporu proti mednarodnemu komunizmu v naši rodni Sloveniji, se tudi v svobodni Kanadi in ZDA nadaljuje. Čas je, da spoznamo naše poslanstvo in da s skupnimi močmi odločno nastopimo zoper komunistično brezboštvo, ki ni le zaslužilo našo domovino, temveč stremi zasužnjiti ves civilizirani svet.

Otmars Mauser

Slovenska mladina in partija

Jugoslovanski strokovnjaki, ki so pred kratkim izvedli anketo med mladino med 15 in 27 letom, poročajo, da zadnja leta močno upada vpisovanje mladine v komunistično stranko. Posebno slovenska mladina nima dosti simpatij za partijo, saj ni niti 5% vprašanih vpisanih v sedaj vladajočo stranko. Malo drugače je v južnih jugoslovanskih državah, kjer je v črni gori 35% mladine članov Zveze komunistov.

Zanimiv je bil odgovor slovenske mladine na vprašanje, kakšen odnos ima do partije: samo 10% je odgovorilo pozitivno, 54% pravi, da je ta odnos sedaj bolj negativen, kot je bil prej. 26% pa o tem vprašanju sploh ni razmišljalo. Po drugih predelih Jugoslavije je ugled komunistov veliko večji, kot v Sloveniji. Organizatorje ankete je najbolj razočaral odgovor tiste mladine, ki je izjavila, da o komunistični partiji sploh ne premišljuje. Začeli so vpraševati, kaj in kje je vzrok brezbriznosti mladih Slovencev. Ugotovili so, da se slovenska mladina upira vsakršnemu pritisku, predvsem političnih ustanov in ideoloških voditeljev. Noče živeti, po v naprej določenih smernicah, temveč hočejo

spremeniti razmere v družbi, do katere je postala kritična. 76% slovenske mladine pravi, da ima občutek, da ji vladajoče oblasti ne zaupajo in komaj 6% anketirancev je izjavilo, da družba za mlade stori dosti.

Jugoslovanska mladina in predvsem slovenska vidi pod sedanjim vodstvom na prvem mestu probleme v gospodarskih težavah, v brezposelnosti, v pomanjkanju odgovornosti, v socialnih razlikah, v stanovanjski krizi in povečanem alkoholizmu ter zauživanju mamil.

Vsak peti vprašani meni, da je treba „več ali manj vse spremeniti“, le 8% vse jugoslovanske mladine pravi, da spremembe niso potrebne, medtem ko ostali predpostavljajo ureditev gospodarskih razmer brez ozira na ideološke linije in 11% Slovencev meni, da bo njihovo življenje v prihodnosti slabše, 43% pa pričakuje, da bo slabša tudi prihodnost družbe.

Če pa so mladi danes srečni ali če pričakujejo, da bodo srečni v bodočnosti — njihove odgovoril, ker jih tega tudi nihče ni vprašal.

P. D-ova.

DANAŠNJI ŠTEVILKI SVOBODNE SLOVENIJE JE PRILOŽENA BROŠURA SVOBODNI POGLEDI 6: DR. MARKO KREMŽAR: POT IZ SOCIALIZMA.

Prijeten koncert

Slovenska kulturna akcija je predstavila v pon., 11. avgusta Bernardo (mezzosopran) in Marka (bariton) Pink. Na koncertu, ki je bil v veliki dvorani v Slovenski hiši, ju je spremljal na klavirju maestro Ernesto Mastronardi. Predstavila sta se v solističnih izvedbah in v duetih.

Ves program je bil razdeljen v tri velike skupine. V prvem delu so bili svetovni skladatelji (Bach, Falconieri, Scarlatti, Schubert, Brahms, Faure, Mahler in Mozart), torej skladatelji od Renesanse pa vse do Postromantike, od modalnega Falconieri-ja, preko eksaktnega Bacha, veselega Mozarta, pa vse do impresionista Faure-ja. Brez dvoma so najbolj vžgala dela Romantike, saj je bil samospjev karakteristika ravno za prejšnjo stoletje. Duet „Vor der Tür“ (Pred vrati) je bil višek tega dela (ta duet sta morala ponoviti).

V drugem delu je bil najprej argentinski program (López-Buchardo, Ginastera, in Mastronardi). Lepo je bil predstavljen samospjev iz argentinske glasbene sranje. Alberto Ginastera je bil velik, morda najbolj poznani argentinski skladatelj, saj je mojstrsko združil folkloro s sodobno glasbeno paleto. Njegova „Canción del árbol caído“ je bila zelo dobro sprejeta.

V tretjem delu pa so bila dela slovenskih skladateljev. Ljudska (Pojdaj na Rute, Oj te mlinar, Tam, kjer teče bistra Zila), Pavčičeva „Dedek Samonog“ ter tukaj živečega skladatelja Alojzija Geržiniča pesmi Uspavanka, Mrak, Jesenska

pesem, Baragova smrt (iz Oratorija Baraga), ter Pomladna radost. Brez dvoma si je velik del slovenskega občinstva želel veliko slovenskih pesmi, a na žalost se še ni navadilo na Bacha ali Faure-ja. Zato tudi samospjev prvega dela niso toliko „vžgali“ kakor ravno zadnji.

Ves koncert je bil podan na višku, saj sta Bernarda in Marko zelo dobro šolana in sta v zelo dobrih rokah. Muzikalna sta oba. Ravno to je treba poudariti, saj je pri glasbi najbolj važna muzikalnost. Danes so ravno taki primeri redki, in zato se je treba razveseliti in podpirati pri delu takega „para“ pevcev.

Maestro Mastronardi ju je diskretno spremljal na klavirju. S tem menim namreč, da je bila spremljava zmeraj kot le-ta in si ni lastil solističnih ali virtuosnih posegov. Težko je najti zares dobrih spremljevalcev a v njem sta pevca dobila odlično oporo.

Naj se dotaknem edine pomanjkljive točke večera. Na tem koncertu, kot na mnogih, je manjkalo luči. Luči morajo priti zmeraj od stroja, in to z intenzivnostjo. Zelo težko je namreč igrati, če se tipk ne vidi, in kolikor hitrejši je part, tem težje je igrati.

S tem koncertom je SKA pokazala, da je zmožna organizirati koncert, ki je bil na visoki ravni; solista Bernarda in Marko sta nam pa na odlični mačin pokazala delček glasbene literature. Obema želimo še mnogo takih večerov.

Andrej Jan

ZAHVALI

DR. ALOJZIJA AMBROZIČA

ZPK. VINKA ZALETELA

Nadškof dr. Alojzij Ambrožič se je predsedniku Slovenskega narodnega odbora g. Rudolfu Smersuju, ki mu je v imenu SNO čestital ob imenovanju za nadškofa - pomočnika v Torontu, zahvalil z naslednjimi besedami:

„Najlepša hvala vam in Slovenskemu narodnemu odboru za čestitke in voščila. Da, moje imenovanje je eno od mnogih znamenj, da slovenski protikomunistični begunci iz leta 1945 nismo preprosto izginiti v pesku časa in zgodovine, ki naj bi jo delali drugi. Vaš odbor je eno takih silno svetih znamenj — čeprav se vam včasih zdi, da ste glas vpijočega v puščavi; zanimivo in razveseljivo je, da je toliko ušes v tej puščavi, ki se še sama ne zavedajo, da slišijo vaš glas.“

Vdani

+ dr. Alojzij Ambrožič I. r.

Spoštovani in dragi g. Rezelj!

Prisrčno se Vam zahvaljujem za čestitke, ki ste jih v imenu slovenske skupnosti poslali meni, tako zvanemu zlatomašniku. Bil sem presenečen zaradi pozornosti, še bolj pa zaradi dragocenega darila, reliefa A. Martina Slomška. To je dragoceno umetniško delo g. Ahčina, ki sem ga imel priložnost spoznati in videti njegovo razstavo in delavnico. Zame ima seveda vrednost predvsem zaradi tega, kar predstavlja.

Slovesnost zlate maše sem moral sprejeti bolj zaradi drugih kot zaradi sebe. Moram pa reči, da je bila izredno lepa in prisrčna. V tukajšnji župniji sta me spremljala nadškof dr. A. Šuštar, ki je tudi pridigal, in pomožni škof dr. Lenič; vsa slovesnost pa je bila le slovenska.

Vesej sem tudi, ko Vas obiščeta g. dr. Vospernik in dr. Zerzer; kar rad bi šel zopet k Vam, ko bi mi

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit den izmed državnih tožilcev zatr-

dil, da po posrednih direktivah, po številnih obiskovalcih, ki jih sprejema, še sedaj nadzira in vodi delovanje Montoneros.

Kakšen smisel naj bi imel stik med Saadijem, ki je v dogovoru z desnim krilom peronizma, in Firmenichem? Smisel, ki ga najdemo ne-šteto krat v človeških in političnih odnosih: številne fondre, ki jih imajo gverilci. Ne gre tu za mačje solze; govori se o številki sto milijonov dolarjev, naloženih nekje v švicarskih bankah. Ta denar je sad ropanja in ugrabitev v najbolj cvetoči dobi peronistične gverile. Sem spadajo ugrabitve, kot npr. bratov Born, napadi na banke in podobni podvigji. Sedaj bi ta denar kaj prav prišel v marsikak političen namen. Gverila priloži denar, stranka pa podari skupini nekaj kandidatskih mest na višjih in nižjih ravneh.

Vzporedno pa dobro vemo, da se peronistična stranka sedaj nahaja v finančnih težavah. Nasproti radikalom, ki jim vladni položaj odpira vrata do marsikaterih denarnih fondov, je peronizem po vrhu še ločen. Trojica Cafiero, Menem, Grosso, drži vajeti peronistične večine, medtem ko Saadi in njegova skupina nimajo bleščeče bodočnosti. Saadi je že pokazal, da je zmožen marsikaj storiti, da pride do fondov. Tako je obljubil radikalom šest glasov v senatu (od peronistov je šest senatorjev na Saadijevi strani, dvanajst pa jih je „obnoviteljev“), protiusluga bi bila, da radikali potrdijo zakon o denarni podpori strankam, petdeset centavov na prejeti glas. Saadi zahteva, da gre podpora v skrinjo državnega vodstva stranke, ne provincijskih vodstev. Po prvi varianti se okoristi ortodoksn peronizem, po drugi varianti pa obnovitelji. Je še drug sistem: podpora bi dobilo vodstvo in sicer po številu včlanjenih državljanov. To bi še bolj okoristilo peronizem in Saadijevo skupino. Saadi bi pa v senatu podprl radikale v marsikateri zadevi.

DELAVSKI PROBLEMI

Sredi gospodarske krize, ki si jo bomo kdaj pozneje podrobno ogledali, pa je sindikalizem pričel nov ofenzivo. Vodja CGT Uba'dini se je sestel z delavskim ministrom, da nekoliko pripravi teren za nove zahteve po povsihah. Te zahteve bodo zadržale konkretni izraz, ko bo znana inflacija tekočega meseca avgusta. Strokovnjaki menijo, da bo kaj blizu dvomestnega števila, kar je prava katastrofa za avstralni načrt.

Posamezni sindikati medtem nadaljujejo svoj boj. V prvi vrsti gre za bančne uradnike, pristaniške delavce, bolniške uslužbenke in marsikatera druge. Če se položaj ne izboljša, se bodo te posamezne stavke še pomnožile. Kot gobe po dežju. Z isto hitrostjo kot radikalni neuspehi.

Privlačnost modernih romanov v veliki meri sloni na vzporedno odvijajočih se zgodbah. Ne pozabimo ob tem, da so romani pravzaprav povzeti iz življenja, in da je življenje samo skupek mešteti nenehno in vzporedno razvijajočih se zgodb. Če temu dodamo še prgišče politične soli, imamo oris preteklega tedna v argentinski politiki. Precej poglavij te moderne drame je bilo zaključnih, konec romana pa naj bralci ne pričakujejo; predaleč v megli je vsaj delni zaključek, in, kot obzorje, se nenehno pomika vedno dalje.

KONČAN JE BOJ, STRASNO BESNEČ

Poglavje spopada med staro in novo gospodarsko ekipo je bilo končno zaključeno petek 22. avgusta. „Na tleh leže radikalizma stebri stari,“ bi lahko s Prešernom zapeli, kajti Alfredo Concepción, predsednik močocene Centralne banke argentinske države je bil zadnji steber stare radikalne garde. Zgodba je zanimiva. „Bilo je pet zamorčkov“ smo peli včasih; tu pa je bilo pet radikalov: Borrás, Carranza, Grinspun, Germán López in Concepción. Bili so intimni prijatelji predsednika Alfonsina, odkar je ta stopil na politično pot in ustanovil strujo „Renovación y Cambio“ (Obnova in sprememba) v radikalni stranki.

Kot člani „srednje generacije“ so opravili „državniško šolo“ kot visoki funkcionarji Illijeve vlade. Po zmagi Alfonsina na zadnjih predsedniških volitvah so vsi zavzeli najvišja mesta v državi. Drug za drugim so potem odhajali, po sili razmer in življenja. Borrás in Carranza sta umrla, oba kot ministra za obrambo. Grinspun je moral odstopiti kot minister za gospodarstvo in sedaj živetari v nepomembnem Tajništvu za planifikacijo. Germán López, tajnik predsedništva, je bil imenovan za obrambnega ministra, bolj da ugodí Alfonsinovi želji, kot po lastni težnji do oblasti. Na tem mestu ga je doletela nemilost Coordinadore, te moderne struje radikalizma, ki ga je izgrala in ga pustila, da je moraj odstopiti. Concepción se je zabarikadiriral v Centralni banki in se od tam branil rastoče moči ministra Sourouilla.

oči dopuščale. Mi stari odmiramo, naj nadaljuje m'ajša generacija. Srečanje bo gotovo koristno in lepo.

Za zahvalo združim tudi prisrčne pozdrave Vam in vsem članom slovenske skupnosti!

Vinko Zaletel

Pogovor ob slovesu

Tri tedne so se že med vama, predstavnikoma Koroške, in nami ob Srebrni reki ustvarjale prijateljske vezi in tudi problemi obeh skupnosti so nam postali bolj jasni. Kakó bi ocenili, dr. Zerzer, posebnosti in skupne točke, ki jih imamo oboji v reševanju in razvoju našega slovenstva?

Dr. Zerzer: Načelno lahko ugotovimo, da smo v podobnem položaju, ker živimo oboji kot manjšina izven centralnega slovenskega prostora. S tem smo izpostavljeni raznim vplivom in pritiskom s strani večinskega naroda.

V določenem oziru smo mi na Koroškem brez dvoma na boljšem. Naseljeni smo bolj strnjeno in to na zemlji, ki smo si jo osvajali pred 1400 leti. Vi pa ste prišli pred štirimi desetletji v popolnoma tuj svet, ste se morali šele počasi v tej družbi ekonomsko in socialno uveljaviti, ste morali začeti graditi pri točki nič. In vendar se je pokazalo, da se je naš položaj v sosesčini s politično in gospodarsko premočnim in čestokrat tudi prepotentnim vladajočim narodom v odločilnih fazah naše zgodovine dramatično poslabšal, onemogočil razvoj samozavestne družbe in oviral našo emancipacijo. Tudi zgodovina tega stoletja razmer

nikakor ni zboljšala, temveč po obeh vojnah usodno zostrila. Šele v zadnjih desetletjih zapažamo pri naši mladini večjo samozavest, tako da vendarle počasi izginja naš kolektivni manjvrednostni kompleks, ki je brez dvoma v večji meri vzrok za popuščanje narodne zavesti. Tega problema vi očitno niste imeli. Kot pridni in podjetni ljudje ste se — in to sem imel prilično spoznati pri vseh srečanjih — v novem okolju hitro znašli, našli tudi priznanje in spoštovanje večinskega prebivalstva in tako mogli na tujih tleh kovati močno slovensko skupnost.

Druga stvar je povezovanje s centralnim slovenskim prostorom. Korošci danes vzdržujemo — in to neglede na svetovnonazorsko usmeritev — tesne kontakte do Slovenije in do zamejskih Slovencev v Italiji. To je v vsakem oziru potrebno in povsem naravno. Kulturna izmenjava, ki nikakor ne teče le v eno smer, povezovanje s posameznimi skupinami in občinami, zlasti strokovna pomoč za razne prosvetne dejavnosti, ki jih pri nas šele začenja, mo razvijati; vse to je velikega pomena za nas in gotovo tudi do določene mere utrjuje narodno zavest in idejo enotnega kulturnega prostora.

V tem oziru je vaš položaj dosti drugačen, ne le zaradi visokih idejnih ograj, temveč tudi zaradi velike geografske oddaljenosti.

Vam in nam je skupna ena skrb: da bi se narodna zavest ohranila tudi v naslednjih rodovih. Zavedamo se, da je — neglede na pomen šole — treba položiti temelje za ohranjanje nam tako svetih vrlin že v družinah. V tem oziru se gotovo lahko zgledujemo po vas, kajti ljubezen do krščanstva in do slovenstva, ki jo gojite v svojih številčno tako močnih družinah izsiljuje brezpogojno spoštovanje.

Iz te močne zavesti se je očitno rodila tudi velika požrtvovalnost in smisej za skupnost, ki sem jo videl na vsak korak. Zvedel sem za razmere, v katerih ste brez tuje pomoči, z lastnim delom in s prostovoljnimi prispevki gradili svoje DOME, ki so zelo živi centri verskega in družabnega, kulturnega in izobrazovalnega življenja, in bi si želeli, da bi bila tozadevna pripravljeno tudi na Koroškem večja, kot je zdaj.

Tu smo mnenja, da je slovenska šola tisto, kar nam daje zagotovilo, da bomo obstali še dolgo. Verjetno je isto pri vas! Kako primerjate v tem pogledu Koroško in Slovence v Argentini dr. Vospernik?

Dr. Vospernik: Popolnoma se strinjam z vašo oceno, da je šolstvo e-

lementarnega pomena za vsako narodnostno skupnost. To občutimo na Koroškem v tem trenutku posebno usodno, kajti nemškonalne sile želijo ukiniti tradicijo našega skupnega osnovnega šolanja nemško in slovensko-govorečih otrok.

Zaradi vašega v vseh Domovih organiziranega osnovnega šolanja otrok v prostem času, ob sobotah, sem prav posebno vzradoščen. Koliko idealizma doprinašajo starši, otroci in me nazadnje učitelji, ki opravljajo to požrtvovalno delo brezplačno. Pri nas na Koroškem bi bili takimi modeli le težko uresničljivi, ne nazadnje tudi zaradi manjkajoče tradicije privatnega šolanja, kar je v Argentini povsem običajno. Občudujem trdno voljo vaše skupnosti, da se ohrani in podaja materino besedo in nje kulturno-zgodovinsko obeležje iz roda v rod.

Premalo poznam vaše razmere, da bi po treh tednih bivanja med vašimi prijaznimi ljudmi lahko sodil, vendar pa se bo — vsaj po mojem gledanju — morala poroditi nuja po slovenski srednji šoli, že v tretji, najkasneje pa v četrti generaciji, da bo materinščina ostala kvalitetna in se razvila na vseh sporočevalnih ravneh.

Ker ste med drugim povezani s pevskim udejstvomem na Koroškem dr. Zerzer, kaj mislite, je res slovensko petje globok izraz slo-

venske duše, pripadnosti slovenskemu narodu?

Dr. Zerzer: Ob vsem široko razvejanem in pestrem kulturnem udejstvanju v naših prosvetnih društvih seveda zavzema zborovsko petje tudi še danes prav izstojajoče mesto. S pesmijo najbolj prisrčno izražamo svoje čustvo in kažemo svojo narodno povezanost. S pesmijo pa tudi najlaže najdemo pot do drugih narodov, ne nazadnje do naših sodeželanov, do večinskega naroda. Poleg tega pa se zavedamo, da je aktivno sodelovanje v pevskih zborih ena najboljših priložnosti, da v mladini razvijamo in krepimo narodno zavest. Med slovenskimi narodnimi napevi so gotovo prav koroške pesmi izredno priljubljene. Ne nazadnje zaradi svoje otožnosti in globokega čustvovanja. Priljubljenost pesmi kot „N'mav čriez jizaro“ ali „Rož, Podjuna, Zilja“ gotovo ni naključje, še posebej v tujini. Vendar se vedno bolj utrjuje spoznanje, da ne smemo ostati na tej točki, na — trdo povedano — sentimentalnosti in samopomiljevanju. Zato sem s posebnim veseljem sprejel petje vaše mladine, ki npr. v Mladinski himni z optimizmom gleda v bodočnost, se zaveda svojih nalog in izpove pripravljenost, da napne vse sile za obstoj našega naroda.

In kakšno vlogo ima pri tem Mohorjeva družba, naša klasična prosvetna ustanova?

MALI OGLASI

Advokati

dr. Franc Knavs — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Poia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadstr. E - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

Arhitekti

arh. Jure Vombergar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1413

arh. Marija Bavec — Belgrano 123 — 17. nad. "5" - R. Mejía - Tel. 654-2461; poned., sredo, petek od 17 do 19.

arh. Andrej J. Horvat — Načrti za gradnje stanovanjskih in trgovskih poslopij, predelave, opreme in dekoracije. Curupaytí 1525 - (1708) Morón - Tel. 628-7515.

Trgovina

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom — L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

"TIEMPO LIBRE" — vse za ribolov, camping in športna oprema - Av. de Mayo 1903 - (nasproti Don Bosca) - Ramos Mejía - Maruša in Andrej Šimenc.

Gospodarstvo

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127

Kreditna zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 653-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Sistecom — Orieta-Rodríguez-Grohar — davčni, finančno-družbeni svetovalci; kompjuterizirano knjigovodstvo in delavske plače — Rauch 874 - 2º B - Morón - T. E. 629-6794/769-1547/659-2505.

Cena največ štirih vrstic A 2 za enkratno objavo, za ves mesec — 4 številke — A 6.

Poravnajte naročnino!

FRAN MILČINSKI

Ptički brez gnezda

Prepuštila je voziček Kocmurjevi, odstopicala k svoji postelji, iz vznožja privlekla perišče umazanih kvart in jih prinesla k vozičku. Razvrščajoč jih po odejici je ralagala Kocmurjevi in jo prepričevala, kako ji je bil „on“ namenjen in obljubljen, malo drugačen kakor zapisan, in kdor govori o zvižaji, je lažnik in obrekovalec.

Kocmurjeva je bila s svojimi mislimi čisto drugod, vendar je pritrdila in vzdihnila, da so res grdi ljudje na svetu.

To potrdilo je bilo zapuščeni Marjanici v veliko zadoščanje. Izjavila je, da ima Kocmurjevo za pametno žensko, in ker je imela kvarte baš v rokah, jih je še njej pričela polagati. Zravnila jih je, zmešala in počasi razpoložila po tri in tri. Gubančila je čelo, premikala ustnice, tresla glavo, pogledovala Kocmurko.

„Pik, as, tref sedmica — izkaže se resnica... Gospa Kocmurjeva, podedovali boste! Poglejte: pik as — smrt, tref sedmica — dedščina!“

Kocmurjeva je zmajala z glavo: „Za ta del mi od nikoder ničesar ne kaže. Dedščina — od kod? Ata so zdravi, pa tudi, če ne bi bili...“ Spominjala se je očetove pretnje, da jo razveddini.

„Zanašajte se na moje besede!“ je rekla Marjanica in nekaj čudnega ji je bilo v glasu in pogledu, da je Koc-

TITO UMRL KOT MILIJONAR

(Nad s 1. str.)

Slovincih in Hrvatih oster, zlasti po zadnjih deviznih predpisih, ko morata obe državi svoje devize nakazovati Centralni banki v Beograd. Kot je znano, doprinašata Slovenija in Hrvaška 70% vseh jugoslovanskih deviz, pridobljenih z izvozom.

„Če bi preje vedeli za Titovo bogastvo, mu ne bi bili tako dolgo časa zvesti“, pravijo stari partizani, potem ko so zvedeli, da je bil Tito multimilijonar.

Ob svoji smrti, leta 1980 je jugoslovanski diktator posedoval 22 rezidenc, čez 100 z briljanti okrašenih medalj, avtomobile Rolls-Royce in Cadillac, 5 motornih čolnov in bogate zbirke umetnin — kar naj bi bilo po mnenju K. Z. le del ogromnega premoženja, za katerega se že

nekaj let bori Titova vdova Jovanka. Premožensko stanje umrlega vodje partizanov je dolgo časa ostalo v tajnosti. Po objavi je vzbudilo veliko ogorčenje zlasti v vrstah partizanov, ki se sedaj že zavedajo, da se je Jugoslavija zadolžila že v dobi vladanja Tita, ko je le-ta z veseljem sprejemal od Zapada ponujene kredite, potem ko se je ločil — vsaj navidezno — od Moskve.

P. D-ova.

Z D A

Jože Velikonja objavlja v Ameriški domovini svoje spomine na msgr. Oreharja. Pravi, da bodo njegove stvaritve ostale trajen spomenik te pomembne osebnosti, ki ji v „Severni Ameriki nismo imeli enakovrednega predstavnika.“

SDO

PRISTAVA

SFZ

XVII. mladinski dan

NEDELJA, 31. AVGUSTA

8.00 Začetek tekmovanj
11.30 Sv. maša
17.30 Kulturni program
Nato prosta zabava

Sodeluje MAGNUM

1961 - 1986

Ljubimo svoj rod, spoštujemo svoj jezik!
Anton Martin Slomšek

25 LET SLOMŠKOVEGA DOMA

Sobota, 20. septembra, ob 20:

Slavnostni koncert. Nastopijo Slovenski pevski zbor iz Mendoze in mladinska zbornica iz San Justa in Slomškovega doma.

Nedelja, 21. septembra, ob 11:

Celodnevno slavlje s slovesno sveto mašo, kosilom in popoldanskim programom ob 17. uri.

Vsi rojaki lepo vabljeni!

Ne samo dva, ampak trije izredni dobitki

MOTORNO KOLO "GILERA"

TV APARAT PHILIPS 20' (control remoto)

MULTIPROCESADORA

ter še nad 200 bogatih dobitkov
vas čaka na

VELIKI SANMARTINSKI TOMBOLI

ki bo v nedeljo, 7. septembra ob 15.30,
v Slovenskem domu v San Martinu.

Vse rojake v San Martinu opozarjamo na to, da jih bodo v zadnjem tednu pred tombolo obiskali odborniki Doma s prošnjo za dobitke in jim bodo ponudili tombolske tablice. Če bi koga ne mogli obiskati, prosimo, da prinese dobitke v Dom.

(26)

ni stvar kaj zanimala. „Naj le drugega dobé, da bo našel Ljubljancem luč! Nisem neumen, da bi jim delal za dve kroni na dan! Za dve kroni mi ni treba delati: dve kroni najdem na tleh, če hodim pol ure po izprehodu.“

Stanko si je prešteval gumbe. „Najdem, vzamem, ukradem — najdem, vzamem, ukradem...“

„Nemarni fant!“ se je raztogotila Kocmurjeva. „Ali mi ne boš tiho? — Čakaj no, da ne pozabim — kdo ti je pa ukazal, da hodiš beračit pred tobačno tovarno? Tako me je bilo sram, ko mi je očitala Kožuhoval!“

„Tako, tako?“ je vpraševal Kocmur. „Kam si pa dal denar, kaj?“

„Saj mi je vsega pobrala!“ je odgovoril Stanko in grdo pogledal pod mizo. „Koliko si pa nabral?“ je pozvedoval Kocmur.

„Za eno kronico prisežem, pa je bilo gotovo več.“ je odgovoril Stanko. „Mislite, da rad beračim? Pa sem moral, ko mi je bilo treba za zvezke. Kje naj dobim drugod? Če mami rečem, mi niti ne verjame!“

„Ti si mesten, tebi mora učitelj dati zvezke zastoj!“ ga je s poudarkom opozoril oče. „Bom vendarle moral v šolo, da napravim red.“

Imelo pa je redoljubje Kocmurjevo še drug predmet ogorčenja. „Ne hvalim fanta, da berači. Ampak vprašam: Kaj to briga Kožuhoval? Ta niti mestna ni! Ta ima še manj pravice prositi kakor moj fant. Nase naj gleda, ne na druge! Denar, ki mu ga je vzela, mora dati nazaj! Z obrestmi vred.“

OBVESTILA

ESLOVENIA LIBRE

SOBOTA, 30. avgusta:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

Občni zbor Slov. doma v Carapayu ob 20.

Nadaljevanje Filozofskega tečaja s predavanjem prof. dr. Milana Komarja v Slovenski hiši ob 16. uri v priredbi SKAS-a in Visokošolskega tečaja.

NEDELJA, 31. avgusta:

V Slovenskem domu v Carapachayu po sv. maši informativni sestanek SLS.

Na Pristavi v Castelarju mladinski dan.

SOBOTA, 6. septembra:

20. dan Zveze slovenskih mater in žena v Slomškovem domu ob 19. uri.

NEDELJA, 7. septembra:

Spominska svečanost ob 40-letnici smrti generala Leona Rupnika v Rožmanovem domu ob 11. uri.

Nova maša Toneta Bidovca ob 11 v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj.

Velika tombola v S. Martinu ob 15.30.

Za izseljensko nečeljo ob 11 maša, ob 15 pa prireditev v Teatro Coliseo.

SOBOTA, 13. septembra:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

SOBOTA, 20. septembra:

V Slomškovem domu slavnostni koncert ob 25-letnici doma, Sodelujejo trije slovenski zbori.

NEDELJA, 21. septembra:

V Slomškovem domu celodnevno slavlje ob srebrnem jubileju.

SOBOTA, 27. septembra:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

Fundador: MILOŠ STARE

REDACCION Y ADMINISTRACION:

RAMON L. FALCON 4158

1407 BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono: 6 9 - 9 5 0 3

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,

dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 20.446	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1986: Za Argentino A 30 pri pošiljanju po pošti A 32; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

ACOMPANA EL PRESENTE NUMERO DE "SVOBODNA SLOVENIJA — ESLOVENIA LIBRE" EL SUPLEMENTO SVOBODNI POGLEDI 6.

LETOS, 4. SEPTEMBRA,

bo poteklo 40 let usmrtnosti ustanovitelja, očeta in vrhovnega poveljnika slovenske domobranske vojske

GENERALA LEONA RUPNIKA

Spominska svečanost s sveto mašo bo

V NEDELJO, 7. SEPTEMBRA 1986,

ob 11. uri v Rožmanovem domu.

Lepo vabimo vse rojake, zlasti mladino, da se skupno zahvalimo za veliko žrtev generalu — Slovencu.

(Po proslavi na razpolago kosilo)

Vsem članom, somišljenikom in prijateljem sporočamo žalostno vest, da je dne 25. avgusta 1986 odšel v večnost gospod

Janez Brula

član načelstva Slovenske ljudske stranke

Trdno zasidran v krščanskih načelih in poln ljubezni do slovenskega naroda je posvetil življenje domovini in svojemu ljudstvu. V času največje narodne preizkušnje je trdno stal v vrstah branilcev verskih in narodnih svetinj, kot vaški stražar in domobranec, potem pa vztrajal zvest svojemu prepričanju do zadnjega diha.

Ohranili ga bomo v hvaležnem spominu in prosili Vsemogočnega, da mu nakloni večno plačilo.

Načelstvo SLS

Kateri vanj zaupajo, bodo spoznali resnico, zakaj milost in usmiljenje dosežejo njegovi izvoljeni.

Modr. 3; 9

Vsemogočna božja Previdnost je dopustila, da je nenadoma odšel v večnost naš preljudbi mož, oče in brat, gospod

Janez Brula

Njegovo in trpljenju preizkušeno srce, ki je do zadnjega utripa prekipevalo v ljubezni do svoje družine in do Slovenije pod Gorjanci in v širnem svetu, je obstalo za vedno 25. avgusta 1986 na ljubljanskem domu v Ramos Mejía. Vdani v božjo voljo ga priporočamo v molitev in blag spomin!

Žalujoči:

Vladi roj. Vitrih, žena,

Vladi por. Selan,

Andreja por. Cestnik,

hčerki z družinama;

Jani z ženo Ano roj. Žitnik, Pavel in Marce,

sinovi;

Jože, brat in Ana, sestra — v domovini.

Črnomelj, Slovenija; Ramos Mejía, Argentina.